



دانشگاه پیام نور

آشنایی با فعالیتهای تربیتی و اجتماعی

(رشته علوم تربیتی)

دکتر محمدعلی احمدوند دکتر سیامک رضا مهجور

احمدوند، محمدعلی
 آشنایی با فعالیتهای تربیتی و اجتماعی (رشته علوم تربیتی) / تألیف محمد علی
 احمدوند، سیامک رضا مهجور. — تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۸۳.
 یازده، ۲۳۳ص. — (دانشگاه پیام نور؛ ۱۰۷۴. گروه علوم تربیتی؛ ۱/۹۹).
 فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
 ۱. آموزش از راه دور — ایران، ۲. آموزش و پرورش — ایران — فعالیتهای
 فوق برنامه — آموزش برنامه ای. ۳. شاگردان — ایران — فعالیتهای فوق برنامه
 — آموزش برنامه ای. ۴. شاگردان — ایران — خدمات بهداشت روانی —
 آموزش برنامه ای. ۵. آموزش و پرورش — ایران — مشارکت والدین — آموزش
 برنامه ای. الف. مهجور سیامک رضا ۱۳۲۲. ب. دانشگاه پیام نور. ج. عنوان.
 LC ۵۸۰۸ / الف ۹۵۷ ۳۷۸ / ۱۷۵۰۹۵۵
 ۱۳۸۳
 کتابخانه ملی ایران
 ۱۷۷۱۲ - ۸۳ م



دانشگاه پیام نور

آشنایی با فعالیتهای تربیتی و اجتماعی

دکتر محمدعلی احمدوند دکتر سیامک رضا مهجور

ویراستار علمی: دکتر محمدعلی احمدوند، دکتر سیامک رضا مهجور

ویراستار ادبی: نیره توکلی

طراح آموزشی: هاشم نعمتی

حروفچینی و نمونه خوانی: مدیریت تدوین

طراح جلد: آتنا صگریفر

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: انتشارات دانشگاه پیام نور

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه

نوبت و تاریخ چاپ: چاپ سوم آزمایشی دی ۱۳۸۱، چاپ اول تجدیدنظر شده تیر ۱۳۸۵

شابک ۹۶۴ - ۳۸۷ - ۰۹۲ - ۸

ISBN 964 - 387 - 092 - 8

کلیه حقوق برای دانشگاه پیام نور محفوظ است.

قیمت: ۱۴۵۰۰ ریال

بسم الله الرحمن الرحيم

پیشگفتار ناشر

کتابهای دانشگاه پیام نور حسب مورد و با توجه به شرایط مختلف به صورت درسنامه، آزمایشی، قطعی، متون آزمایشگاهی، فرادرسی، و کمک‌درسی چاپ می‌شود. کتاب درسنامه (د) نخستین ثمره کوششهای علمی صاحب اثر است که براساس نیازهای درسی دانشجویان و سرفصلهای مصوب تهیه می‌شود و پس از داوری علمی در گروههای آموزشی، بدون طراحی آموزشی و ویرایش چاپ می‌شود. با تجدیدنظر صاحب اثر و دریافت بازخوردها و اصلاح نارساییها، درسنامه با طراحی آموزشی، ویرایش، و طراحی فنی - هنری به صورت آزمایشی (آ) چاپ می‌شود. با دریافت نظرهای اصلاحی، صاحب اثر در کتاب تجدید نظر می‌کند و کتاب به صورت قطعی (ق) چاپ می‌شود. در صورت ضرورت، در کتابهای چاپ قطعی نیز تجدید نظرهای اساسی به عمل می‌آید یا متناسب با پیشرفت علوم و فناوری بازنویسی می‌شوند. متون آزمایشگاهی (م) متونی است که دانشجویان با استفاده از آن و راهنمایی مربیان کارهای عملی آزمایشگاهی را انجام می‌دهند. کتابهای فرادرسی (ف) و کمک‌درسی (ک) به منظور غنی‌تر کردن منابع درسی دانشگاهی تهیه می‌شوند. کتابهای فرادرسی با تأیید معاونت پژوهشی و کتابهای کمک‌درسی با تأیید شورای انتشارات تهیه می‌شوند.

مدیریت تدوین

فهرست

پیشگفتار	یازده
فصل اول: فعالیتهای تربیتی و اجتماعی	۱
کلیات	۱
فعالتهای تربیتی	۲
فعالتهای اجتماعی	۲
هدفهای اساسی فعالتهای فوق برنامه	۳
ویژگیهای فعالتهای فوق برنامه در مقایسه با فعالتهای رسمی	۳
ویژگیهای معلم از لحاظ فعالتهای اجتماعی و تربیتی	۵
ارزشهای فعالتهای تربیتی و اجتماعی	۶
چگونگی مؤثر ساختن فعالتهای فوق برنامه	۸
مشخصات برنامه خوب برای فعالتهای فوق برنامه	۹
پایه‌های اساسی فعالتهای فوق برنامه	۹
خلاصه	۱۱
خودآزمایی ۱	۱۲
فصل دوم: چگونگی تشکیل کتابخانه مدرسه و کلاس	۱۵
کتابخانه و کتاب	۱۶
سهم خانه و مدرسه	۱۷
کتابخانه مدارس و هدفهای آن	۱۸
تأسیس کتابخانه	۲۰
کتابخانه‌های مرکزی و کلاسی	۲۱
وظایف کتابخانه‌های مدارس	۲۱
کتابخانه مدرسه و کتابخانه عمومی	۲۲
گزینش کتاب	۲۲
ویژگیهای کتاب خوب برای دانش‌آموزان	۲۳
طبقه‌بندی کتابها در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	۲۵
کتابدار	۲۵
وظایف کتابدار	۲۶

۲۶	رده‌بندی دهدهی دیوئی
۲۷	محیط کتابخانه
۲۸	عضوگیری برای کتابخانه
۲۹	امانت دادن کتاب
۳۰	خلاصه
۳۱	خودآزمایی ۲

فصل سوم: طرز تشکیل انجمنها

۳۳	انجمن اولیا و مربیان
۳۴	هدفهای کلی انجمن اولیا و مربیان
۳۴	هدفهای دفتر مرکزی انجمن اولیا و مربیان
۳۵	هدفهای انجمن اولیا و مربیان مدرسه
۳۶	تشکیل انجمن خانه و مدرسه در مدارس
۳۷	انگیزه اسلامی تشکیل انجمنهای اولیا و مربیان
۳۷	تعریف انجمن اولیا و مربیان
۳۸	تاریخچه پیدایش انجمن اولیا و مربیان
۳۸	انتخابات انجمن اولیا و مربیان
۳۹	عوامل و مسائل بازدارنده والدین
۴۱	شورای معلمان
۴۲	انجمن دانش‌آموزان
۴۳	انجمنهای دیگر دانش‌آموزی
۴۵	انجمنهای عمومی
۴۶	خلاصه
۴۹	خودآزمایی ۳

فصل چهارم: بازدهی و گردشهای علمی

۵۱	کلیات
۵۲	دامنه گسترش گردشهای علمی
۵۳	نگرش کشورهای پیشرفته به بازدهی و گردشهای علمی
۵۴	تعریف بازدهی و گردش علمی
۵۴	اهمیت، ارزش، فواید و هدفهای بازدهی و گردش علمی
۵۵	شرایط لازم برای تدارک گردش علمی
۵۶	انواع بازدهی و گردشهای علمی براساس زمان
۵۶	انواع بازدهی و گردشهای علمی براساس محتوا
۵۷	تقسیم‌بندی بازدهی برحسب مقاطع تحصیلی، جنسیت و موقعیت سیاسی، اجتماعی و فرهنگی
۵۸	مراحل بازدهی یا گردش علمی
۵۹	نتیجه‌گیری
۶۸	معیارهای موفقیت در گردش علمی
۶۹	دلایل کم‌توجهی به بازدهی و گردشهای علمی
۷۰	اردوها
۷۵	تعریف اردو

۷۶	جریان اداری برگزاری اردو
۷۶	برگزاری اردوی موقتی
۷۶	سرپرست اردو
۷۷	تناسب بین امکانات اردو و تعداد دانش‌آموزان
۷۷	وظیفه سرپرست اردو
۷۸	نکاتی راجع به مسیر رفت و برگشت و توقفگاه‌ها
۷۸	وسيله نقلیه و راننده
۷۹	ضوابط انتخاب دانش‌آموزان برای شرکت در اردو
۷۹	اردوهای تربیتی
۷۹	اردوهای آموزشی
۸۰	اردوهای زیارتی - تربیتی
۸۰	هدفهای کلی از برگزاری اردوها
۸۱	هدفهای تربیتی اردو در مقطع ابتدایی
۸۱	هدفهای تربیتی اردوها در مقطع راهنمایی و دبیرستان
۸۲	خلاصه
۸۳	خودآزمایی ۴
۸۵	فصل پنجم: آشنا کردن والدین و مربیان با خدمات روان‌درمانی
۸۶	رفتارهای ناهنجار کودکان و راههای پیشگیری و درمان آنها
۸۶	زودرنجی و حساسیت بسیار زیاد
۸۷	دروغگویی
۸۷	تقلب
۸۸	دزدی
۸۹	کمرویی و انزواطلبی
۸۹	حسادت
۸۹	ترس
۹۰	نگرانی
۹۰	اضطراب
۹۱	خشم
۹۱	پرخاشگری
۹۲	رفتارهای ناهنجار نوجوانان
۹۲	ترس در نوجوانی
۹۲	نگرانی در نوجوانی
۹۳	خشم در نوجوانی
۹۳	عصبانیت در نوجوانی
۹۴	احساس حقارت در نوجوانی
۹۴	ناکامی در نوجوانی
۹۵	اضطراب در نوجوانی
۹۶	درمانگاههای تخصصی روان‌پزشکی
۹۶	خدمات مشاوره و روان‌درمانی
۹۸	خلاصه

۹۸	خودآزمایی ۵
۱۰۱	فصل ششم: نمایشگاه‌ها
۱۰۲	تشکیل نمایشگاه
۱۰۳	اهداف نمایشگاه
۱۰۴	تاریخچه شروع نمایشگاه
۱۰۵	انواع نمایشگاه
۱۰۵	الف) نمایشگاه کتاب
۱۰۸	ب) تشکیل نمایشگاه از کارهای هنری
۱۲۱	ج) تشکیل نمایشگاه از مظاهر طبیعت
۱۲۶	خلاصه
۱۲۸	خودآزمایی ۶
۱۲۹	فصل هفتم: روزنامه دیواری
۱۲۹	تاریخچه روزنامه و روزنامه‌نگاری
۱۳۰	تاریخچه روزنامه در ایران
۱۳۳	روزنامه دیواری در مدرسه
۱۳۵	روزنامه دیواری یکی از وسایل آموزشی
۱۴۱	چند نکته درباره روزنامه دیواری
۱۴۶	خلاصه
۱۴۶	خودآزمایی ۷
۱۴۹	فصل هشتم: صلیب سرخ
۱۵۰	تاریخچه تشکیل صلیب سرخ
۱۵۱	اصول اساسی صلیب سرخ
۱۵۲	قراردادهای چهارگانه
۱۵۲	سازمانهای صلیب سرخ بین‌المللی و وظایف آن
۱۵۷	خلاصه تاریخچه جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران
۱۷۱	خلاصه
۱۷۲	خودآزمایی ۸
۱۷۳	فصل نهم: تئاتر و نقش آن در مدرسه
۱۷۴	تاریخچه تئاتر
۱۷۴	تئاتر جهان
۱۸۰	نمایشهای ایرانی
۱۸۲	هنر نمایشی تئاتر و دیگر هنرهای مکمل آن
۱۸۳	اصطلاحات هنر نمایشی تئاتر
۲۰۵	آثار تربیتی تئاتر آموزشی
۲۱۷	نتیجه
۲۱۸	خلاصه
۲۱۹	خودآزمایی ۹

۲۲۱	فصل دهم: انجمن اسلامی دانش‌آموزان و بسیج دانش‌آموزی
۲۲۴	چگونگی و نوع عضویت در انجمن اسلامی
۲۲۴	فعالیت‌های اتحادیه و انجمن‌های اسلامی
۲۲۷	تاریخچه و سوابق تشکیل سازمان بسیج دانش‌آموزی
۲۳۲	خودآزمایی ۱۰

۲۳۳

فهرست منابع

www.ketab.ir

پیشگفتار

در کنار فعالیتهای رسمی، می‌توان در مدارس برای دانش‌آموزان فعالیتهای تربیتی و اجتماعی تدارک دید. یکی از ویژگیهای فعالیتهای مذکور این است که در آنها اجباری وجود ندارد و دانش‌آموزان با میل و رغبت به انتخاب آنها می‌پردازند، فعالانه برای آنها اقدام می‌کنند و به رضایت خاطر می‌رسند.

چنانچه هدف آموزش و پرورش به آموزش صرف منحصر گردد، دانش‌آموزان به تعدادی محفوظات و دانش در زمینه‌های علوم و فنون مختلف تجهیز می‌گردند و وارد جامعه می‌شوند. اما نهاد بزرگ آموزش و پرورش به هدفهای از پیش تعیین‌شده خود دسترسی پیدا نمی‌کند. انسانهایی که از بعد تربیتی و اجتماعی پرورش نیافته باشند، در سازگاری اجتماعی با افراد جامعه، درحد مطلوب، موفق نخواهند بود ازاین‌رو، در کشورهای پیشرفته در جوار فعالیتهای رسمی، فرصتهایی در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌دهند تا در ابعاد تربیتی و اجتماعی به رشد علائق، استعدادها و توانمندیهای خود بپردازند و خود را برای یک زندگی شایسته شغلی و اجتماعی آماده سازند.

این کتاب معلمان و مربیان گرامی را با انواع فعالیتهای تربیتی و اجتماعی آشنا می‌سازد و امید می‌رود که آنان را در تحقق هدفهای آموزش و پرورش ایران اسلامی یاری کند.